

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเชิงพาณิชย์

Development of Hand Woven Product Textile

Thai Song Dam For Commercial

อาจารย์ณัฐพล ขอรุณานนุศักดิ์
ภาควิชา ศิลปะการออกแบบและเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มทร.ธัญบุรี
Nutthapol Sorthananusak
Arts Department, Faculty of fine and Applied Arts Rmutt
nutthapolsk@gmail.com Tel. 084-4288699

บทคัดย่อ

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเชิงพาณิชย์ เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ โดยการนำเอาลวดลายผ้าทอไทยทรงดำมาออกแบบและพัฒนาลงบนตัวผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ จะต้องทำการศึกษาถึงลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ ลวดลายของไทยทรงดำ รวมถึงสีที่เป็นอัตลักษณ์ของไทยทรงดำ ทั้งนี้เพื่อนำลวดลายและสีที่เป็นอัตลักษณ์มาเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอไทยทรงดำ เป็นการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำให้เป็นที่รู้จัก และยังสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

คำสำคัญ : ผ้าทอ, ไทยทรงดำ

Abstract

The research on Thai Song Dam Hand Woven Textile Development for Commercial aimed to present the guideline for commercial product development by utilizing the original designs and patterns Thai Song Dam Hand Woven Textile. Unique style, patterns and colors were studied to see the identities of Thai Song Dam. Then, all of the studies were used as guideline and framework for a new creative design of Thai Song Dam hand woven textile. This would be a value added, the way to make the product worldwide and the way for commercial development.

Keyword : Hand Woven, Thai Song Dam

ชาวไทยทรงดำเป็นชนกลุ่มหนึ่ง ในอดีตได้อพยพมาจากเมืองแถบลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดงในประเทศเวียดนามเหนือ ได้อพยพเข้ามาหลายครั้ง ผลจากศึกสงครามในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีจนถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวไทยทรงดำหรือลาวโซ่งที่เข้ามาจะมาก่อตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่มีลักษณะคล้ายกับท้องถิ่นของตนเอง ในจังหวัดเพชรบุรีก่อน จากนั้นมาก็ได้ขยับขยายไปอยู่ตามจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร เป็นต้น จากการวิเคราะห์การอพยพของชาวไทยทรงดำไปอยู่ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงนั้น อาจเกิดจากการคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอน ต้องการกลับไปเวียดนามนั่นเอง แต่ไม่สำเร็จ จึงตั้งรกรากอยู่กันสืบมาจนถึงปัจจุบัน (เสถียร โกเศศ, 2509 : 48) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพบ้านเมือง สังคมเศรษฐกิจความเป็นอยู่ ทำให้ชาวไทยทรงดำ หรือลาวโซ่ง ความเป็นอยู่ มีบ้านเรือนลักษณะกลมกลืน

ไปกับกระแสสังคมปัจจุบัน แต่ก็ยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่เดิมอย่างเคร่งครัด เช่น ชาวไทยทรงดำที่ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ยังมีวัฒนธรรมประเพณี คติความเชื่อที่ยึดถือกันมาแต่ในอดีต ในพิธีการเสนเรือน (ไหว้ผี) พิธีการขึ้นบ้านใหม่ พิธีการแต่งงาน พิธีงานศพ เป็นต้น

วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ หรือลาวโซ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากการใช้ผ้าทอ และเครื่องแต่งกายที่แสดงถึงวัฒนธรรมประเพณี คติความเชื่อต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน ลักษณะที่โดดเด่นของชาวไทยทรงดำ คือ การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำทั้งชายและหญิงโดยเฉพาะผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น ที่เรียกว่า ซิ่นแดงโม มีลักษณะการทอจากฝ้ายย้อมครามสอด้วยไหมสีแดง ที่ตัวซิ่นมีลายเส้นสีขาว ปัจจุบันนิยมใช้สีฟ้า เป็นลายเส้นคู่ และเส้นเดี่ยว ซึ่งผ้าซิ่นมีคติความเชื่อว่า เมื่อผ้ากระทบกับแสงแดดจะเกิดประกายเหลือบสีแดงเป็นการระลึกถึงของหญิงชาวไทยทรงดำที่มีต่อฝ่ายชายเมื่อออกไปทำงานนอกพื้นที่นานๆ เป็นการบอกความในใจ ไม่ได้พูดกันตรงๆ การนุ่งผ้าซิ่นลายแดงโมจะใส่กับเสื้อก้อม ส่อนเสื้อฮี จะใส่เมื่อมีพิธีการ ฝ่ายชายจะมีกางเกงสีดำ ขลับ เรียกว่ากางเกงสว่างฮี ใส่กับเสื้อก้อมและเสื้อฮีเหมือนกันผลิตภัณฑ์ของชาวไทยทรงดำที่ตำบลดอนมะเกลือ ส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ เสื้อผูก ที่นอน หมอนท้าว เสื่อนั่งหยันหรือมุ้งผ้าหลา ผ้าอ้อมเด็ก สายคาดเอว มูหรือหมวกเด็ก ผ้าซิ่นลาวหรือผ้าเช็ดหน้าและถุงย่าม ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มมาเช่น กระเป๋าใส่ของ หมอนอิง ผ้าแขวนผนัง ถุงใส่มือถือ ผ้าทอขายเป็นเมตร และพัด เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ กลุ่มผู้ซื้อมักเป็นกลุ่มชาวไทยทรงดำด้วยกัน ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีน้อยที่จะซื้อไปเป็นของที่ระลึกบ้างเล็กน้อย บนผลิตภัณฑ์จะแสดงถึงวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำอย่างชัดเจนจากการใช้สีและลวดลาย การปักและปะผ้าสีต่างๆ เช่น สีแดง สีส้ม สีเขียว สีเหลือง และสีขาว เป็นต้น ส่วนลายที่ทำเป็นลายเฉพาะของกลุ่ม เช่น ลายดอกจัน ลายชอกูด ลายดอกแปด ฯลฯ (สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549

: 1) เป็นต้น นอกจากมนุษย์จะใช้ปัญญาในการคิดสร้างสรรค์สื่อสัญลักษณ์ เพื่อแสดงความคิด ความเชื่อภายใต้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่ตนเองอาศัยอยู่แล้ว มนุษย์ยังมีภูมิปัญญาที่จะทำสิ่งแวดลอมที่มีอยู่ในพื้นที่ตนอาศัย อยู่มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่มีเทคนิคและกระบวนการผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะถิ่น (วิบูลย์ สีสวรรณ, 2532 : 129) ได้ให้แนวคิด ในการสืบสาน และดำรงอยู่ของศิลปหัตถกรรมไว้ว่า ท้องถิ่นใดที่สามารถทำงานศิลปหัตถกรรมมาส่งเสริมให้เป็นสินค้าได้ จึงเป็นการเท่ากับสืบทอดและฟื้นฟูฝีมือด้านศิลปหัตถกรรมดั้งเดิม และที่สำคัญเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เดิมแล้ว แต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าต่อนเมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าของที่ระลึก ก็จะได้ราคาดี เพราะนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง รวมทั้งเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับแรงงานท้องถิ่น ซึ่งว่างงานหรืออาจว่างงานในฤดูเก็บเกี่ยว จึงนับเป็นการพัฒนาชนบทที่ได้ผลอย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

วัฒนธรรมผ้าทอสี ลวดลาย และการแต่งกาย

ผ้าทอไทยทรงดำ เป็นผ้าทอที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นผ้าที่ทอไว้ใช้ในครอบครัวเป็นการทอด้วยมือโดยใช้กี่โบราณมี 2 เขา (ตะกอ) ส่วนลวดลายบนผ้าทอจะใช้การปักและการปะผ้า เป็นรูปแบบเฉพาะโดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมพุงเหยียน-คองซอน กรรมวิธีการทอผ้าของไทยว่า กรรมวิธีการทอผ้าเป็นวิชาที่อาศัยความจำและความชำนาญเป็นสิ่งสำคัญ ไม่มีตำราหรือหลักฐานอื่นๆ ผ้าทออาศัยความจำวิธีการทำ แล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมา โดยรักษาวิธีการ การทำ ลวดลาย การย้อมสี การทอแบบดั้งเดิมโดยเคร่งครัด (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2539 : 3)

การเย็บปักและปะของชาวไทยทรงดำ เรียกว่า การทำเอื่อแส่ว คำว่าเอื่อ คือ การปักสอดเส้นด้ายให้เป็นลวดลายต่างๆ แส่ว คือ สร้อยดำ การทำอีกแบบหนึ่งเป็นการเย็บดอก รวมเรียกว่า เอื่อแส่ว ดังนั้น ลวดลายของไทยทรงดำจึงมีชื่อ เอื่อนำหน้า เช่น เอื่อแกนแดง เอื่อตาหลวง หรือเอื่อตานกแก้ว เอื่อลายตีนจิ้งจก ลวดลายต่างๆ เหล่านี้หาได้ไม่ได้แล้ว และคนปัจจุบันเองก็ไม่รู้จัก ชาวไทยทรงดำในสมัยก่อนมีการเย็บปักตั้งแต่เริ่มเป็นสาวจะหัดลงขวง เป็นโอกาสให้หนุ่มสาวรู้จักเรียนรู้วิถีหาคู่ครอง ส่วนลวดลายต่างๆ คนอายุ 50 ปี ขึ้นไปจะทำขณะนั่งเลี้ยงวัว ควาย จึงทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี

การปักปะลวดลายต่างๆ นั้น ใช้ลวดลายเดิมแต่วัสดุจะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมแต่ละท้องที่ ลวดลายเดิมมีรูปแบบเรขาคณิต เช่น มีวิธีการดังนี้ เริ่มจาก การตัดเวิร์คกระจกติดกับผ้า บางท้องที่จะใช้เลื่อมแทนแต่ราคาจะลดลง ลวดลายที่เป็นพื้นฐาน คือ ลายดอกพรม จากนั้น ตัดผ้าเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น เป็นรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมจตุรัส และรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้ผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย 4 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเขียว และสีขาว ในการจัดวางให้เกิดลายดอกลักษณะต่างๆ แตกต่างกันไปอีก เช่น ลายดอกบัวขาแก้ว (เปาะบัวขาแก้ว) ลายดอกงา ลายหัวแมงดา ลายดอกแปด ลายดอกตะวัน ลายกลีบมะเฟือง ลาย

ดอกมะลิซ้อน ลายดอกจัน ชาวไทยทรงดำจะนำดอกแต่ละดอกมาประกอบ
ทำหน้าหมอน “หมอนลาว” หมอนลูกสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียกว่า หมอนตะพานน้ำ
นอกจากนี้ ยังใช้ลายต้นในการทำขอบที่นอน เรียกว่า ขอบพุก และทำขอบผ้า
หยั่น (มุ้งดำ) เพื่อใช้ในพิธีแต่งงาน โดยฝ่ายเจ้าสาวจะต้องทำให้เสร็จภายในวัน
เดียว และใช้ตกแต่งเสื้อฮีชาย เสื้อฮีหญิง

การปักผ้าเริ่มจากการเดินเส้น โดยนับเส้นด้ายทำเป็นลายขอกูด
ลายหวายอันเป็นลายมาตรฐานบนผ้าเปียว

ลวดลายบนผ้าทอไทยทรงดำ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ลายทอ ผ้าทอของไทยทรงดำมักจะทอเป็นลายขั้ดธรรมดา ลายทอ
ผ้าชิ้นจะประกอบด้วยหลายลาย เช่น ลายตาหมู ลายตาไก่ หรือตาคว่ำ ลายก้าน
กาง หรือตาฮั่ว และลายประ

ลายปัก หรือ ลายแซ่ว เป็นการปักโดยใช้เส้นด้าย หรือไหมปักแบบหน้า
เดียว และปักแบบสองหน้าเหมือนกัน ลายที่ปักจะเป็นลายรูปทรงเรขาคณิต
คล้ายผ้าทอของภาคอีสาน ในการทำลวดลายหน้าหมอน ผ้าเปียว (ผ้าสไบ)
ลายประกอบตัวเสื้อฮี ได้แก่ ลายขอกูด ลายดอกเต้า (ลายดอกน้ำเต้า) และ
ลายดอกผักแว่น

ลายปะผ้า เป็นลวดลายที่นิยมกันมาก เป็นลวดลายที่ใช้ทำหน้าหมอน
ลายเสื้อฮี ลายกระเป๋าคาดเอวผู้ชาย และลายตกแต่งขอบมุ้งสำหรับพิธีแต่งงาน

ลวดลายอีกประเภทหนึ่ง คือ ผ้าตาหมี ได้ค้นพบผ้าชนิดนี้ที่อำเภอ
เขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีอยู่ผืนเดียวอันเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ
มีลวดลายตรงกันกับผ้าตาหมีจากเมืองเต็ก และเมืองวาด ประเทศสาธารณรัฐ
เวียดนาม ผ้าตาหมีมีความหมาย หมายถึง ลายตาหมี ท่านผู้รู้ชาวไทลุ่มแม่น้ำแต่
ได้อธิบายว่า ชาวมอญที่อาศัยในแถบเวียดนามมีผ้าชนิดเดียวกัน แต่ชาวมอญ
เรียกว่า มัด หมายถึง ตา ส่วนมี คือ หมี รวมกันเรียก “ผ้ามัดมี” ในภาษามอญ
คือ ตาหมี

ลวดลายบนผ้าทอของชาวไทยทรงดำสื่อความหมายที่เป็นคติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีมีลักษณะที่มาของลายต่างๆ (สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 31--35) ดังนี้

1. ลายพันธุ์พฤกษา เป็นลายที่สื่อความหมายถึง ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ หรือผลไม้ สำหรับผ้าและเครื่องนุ่งห่มของชาวไทยทรงดำมีลวดลายพันธุ์พฤกษา ดังนี้

1.1 ลายดอกเต้า (ดอกน้ำเต้า) เป็นพืชไม้เลื้อยมีลักษณะเครือ ยาวมีลูกออกไม่รู้จักจบจักสิ้น นิยมนำมาใช้ประดิษฐ์ผ้าในวันแต่งงานเพราะ เชื่อว่าการแต่งงานเป็นจุดเริ่มต้นของการให้กำเนิดเพื่อขยายเผ่าพันธุ์

1.2 ลายดอกแก้ว เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ดอกมีกลิ่นหอมชาวไทย ทรงดำรู้จักการขีด และปักจากลายนี้เป็นลำดับแรก เพราะแสดงถึงความอดทน และเยือกเย็น

1.3 ลายขอกูด ผักกูดมีลักษณะยอดอ่อนจะงอชวยอดแข่งกันรับ แสงแดด มีตำนานของชาวไทยทรงดำเล่าต่อกันมาว่าผักกูดจะปลูกไว้ที่ปลาย ไร่ ลูกหรือหลานสาวจะต้องไปเก็บมาให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย กินเป็นอาหาร วันหนึ่งออกไปหาผักกูดไม่มีผักกูดจึงร้องไห้หน้าตาตกดินทำให้เห็นถึงความมี กตัญญู ผักกูดจึงแข่งกันออกซ้อ จึงเป็นที่มาของลายขอกูดบนผ้าทุกชั้นโดยเฉพาะผ้าเปี้ยว ผ้าห่ม และด้านข้างของเสื้อฮี

1.4 ลายดอกจัน ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่าดอกจันเป็นตำนาน รักอมตะของชาวไทยทรงดำเวียดนามในอดีต ปัจจุบันจึงนิยมใช้ลายดอกจัน ประดิษฐ์เพื่อมอบให้เจ้าบ่าว และเจ้าสาว หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เป็นการแสดง ความรักอันบริสุทธิ์มั่นคง

1.5 ลายแดงโมแดงโมเป็นพืชไม้เลื้อย ผลนิยมนำมารับประทาน ชาวไทยทรงดำนำลายของแดงโมมาทอเป็นลายแนวตั้งสลับระหว่างผ้าฝ้ายสี ครามกับสีขาว โดยลักษณะลายเส้นสีขาวจะมีสีแดงและคู่สลับกัน โดยมีความ

เชื่อว่าลายเส้นหนาขีดกันสองเส้น เรียกว่า ลายตากีบ หรือ ลายตาคับ มีการรวมกลุ่มหรือใกล้ขีดกันระหว่างพื้น่อง ไทย ลาว และเวียดนาม ลายเส้นเล็กเส้นเดี่ยว เรียกว่า ลายตาเดี่ยว เป็นลายที่แสดงถึงการแยกจากกันเปรียบเทียบเหมือนชาวไทยทรงดำต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน ส่วนลายเส้นหนาห่างกันสองเส้น เรียกว่า ลายตาห่ม หรือ ลายมาคู่ หมายถึง ชาวไทยทรงดำที่ถูกแยกจากกันไม่มีโอกาสจะมาพบบรรจบกันได้ หรือต้องพลัดพรากระหว่างพื้น่องไทยดำในเวียดนาม และไทยทรงดำในประเทศไทย

1.6 ลายดอกผักแว่น เป็นผักพื้นบ้านประเภทไม้ล้มลุกจำพวกเฟิร์น ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งลำน้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง มีดอกเล็กๆ สวยงามเกิดเป็นกลุ่มและโตเร็ว ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่าใครสามารถปักลายดอกผักแว่นได้ย่อมแสดงถึงความอดทน ความเอื้อเฟื้อ ประณีต ละเอียดอ่อน ดังนั้นลายนี้นิยมมอบให้คู่บ่าวสาวในวันแต่งงาน หรือผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ

1.7 ลายดอกพรม เป็นไม้พุ่มมีหนามที่กิ่งก้าน ดอกออกช่อที่ปลายกิ่งกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสีขาว มีกลิ่นหอม ชาวไทยทรงดำนิยมปะผ้าประดิษฐ์เป็นลายดอกพรมเป็นส่วนมาก เพราะเห็นดอกพรมอยู่คู่กับทุ่งนา มาแต่เด็ก และเป็นลายที่ง่ายในการใช้เป็นต้นแบบ

1.8 ลายขาบัว (ดอกบัว) ดอกบัวเป็นไม้น้ำจะบานในช่วงเช้าและหุบในตอนเย็น ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่า ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของเวลาหรือเปรียบถึงลักษณะการชูก้านดอกเพื่อหนีน้ำโคลนตม เป็นการประพடுத்தผิดพลาดแม้จะประพடுத்தผิดเพียงใดถ้าทุกคนมีความตั้งใจจริง การคิดลายขาบัวหรือดอกบัวตามจินตนาการนี้ เพื่อเป็นการขอขมาหรือทอถวายพระ

1.9 ลายดอกแปด เป็นลายที่เกิดจากจินตนาการของชาวไทยทรงดำ โดยอัญเชิญแกนทั้ง 8 องค์ มาประดิษฐ์เป็นลายผ้าประกอบด้วย แกนหลวง แกนสิง แกนแนน แกนชาด แกนบัวกำล่าวี แกนแม่นาง แกนนุ่งขาว และแกนบุญ ผู้ใดใช้เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มลายนี้จะได้รับการดูแลจากแกน เมื่อเสียชีวิต

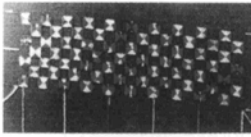

ลงวิญญานจะได้รับความคุ้มครองจากแกน โดยเฉพาะเสื่อฮีที่มีลวดลายดอกแปดโดยใช้ในการคลุมโลงศพ หรือนำมาทำหน้าหมอนเป็นการเย็บปะผ้าสี่

1.10 ลายดอกมะลิ ไทยทรงดำมีความเชื่อว่าลักษณะของดอกมะลิเปรียบเหมือนผู้หญิง 4 วัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา เหมือนลักษณะการเจริญเติบโตของดอกมะลิจากดอกตูม แรกแย้ม บานเต็มที่ และแห้งร่วงลงพื้นดิน จึงให้ตระหนักถึงคุณค่าของลูกผู้หญิงที่ไม่ประพัตินอกกลุ่มนอกทาง

1.11 ลายงา งาเป็นพืชล้มลุก เมล็ดใช้รับประทานเพื่อสุขภาพ มีความเชื่อว่าเมื่อนำงามารวมกันเป็นกลุ่มจะเกิดความงามได้ จึงนำมาทำเป็นลายบนผืนผ้า สื่อถึงความสามัคคี และมีความเจริญ

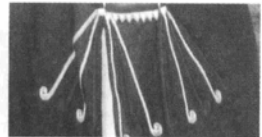
1.12 ลายดอกพิกุล พิกุลเป็นพืชยืนต้นขนาดกลาง ดอกเล็กมีแปดกลีบ ดอกเป็นช่อๆละ 2-6 ดอก กลีบดอกสีขาวนวล กลีบรองดอกสีน้ำตาลมีกลิ่นหอม ชาวไทยทรงดำนิยมปักลายดอกพิกุลไว้บนหน้าหมอน สบายเสื่อฮี และเชิงเสื่อฮี เพราะมีความเชื่อที่แสดงถึงความอดทน การหลุดพ้นลักษณะของลายเป็นลายละเอียดใช้เวลาในการปักนานผู้หญิงคนไหนสามารถปักลายนี้ได้ หมายถึง พร้อมทั้งจะออกเรือนได้

ลายดอกเต้า

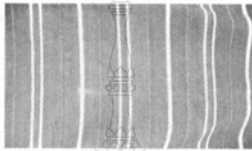
ลายดอกแก้ว

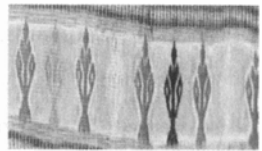
ลายชอกูด

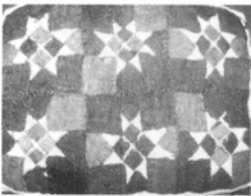
ลายดอกจัน

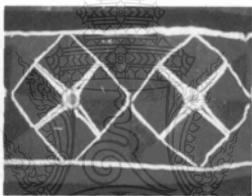
ลายแดงโม

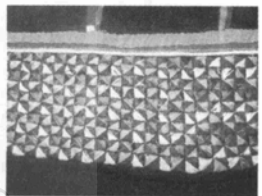
ลายดอกผักแว่น

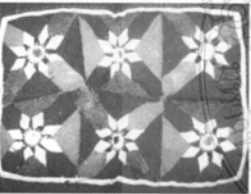
ลายดอกพรม

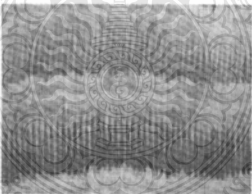
ลายขาบัว

ลายดอกแปด

ลายดอกมะลิ

ลายงา

ลายดอกพิกุล

ภาพที่ 2 ลายพันธุ์พฤกษา

ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 31-35

2. ลายสัตว์ ลวดลายสัตว์เกิดจากจินตนาการเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญคุณ ถิ่นกำเนิด ความยำเกรง ความรัก ความสวยงาม การคุ้มครองความคิดถึง และอำนาจวาสนา โดยสื่อออกมาเป็นรูปร่างของสัตว์ประเภทต่างๆ ด้วยวิธีการทอ ปัก ปะ และขีด เช่น

2.1 ลายตานกแก้ว นกแก้วเป็นสัตว์ที่มีความเชื่อว่าซื่อสัตย์และมีความสามัคคีสามารถเรียนเสียงภาษาคนและสามารถเฝ้ายามคอยระวังคนแปลกหน้าได้ ลายตานกแก้ว ใช้เป็นลายหน้าหมอนเพื่อใช้ในพิธีแต่งงาน

2.2 ลายหมาย่ำ เป็นลวดลายที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อรำลึกถึงหมาที่คอยนอนเฝ้าระวังและปกป้องดูแลในขณะที่มีผู้หญิงนั่งทอผ้าอยู่ที่ถุนบ้าน จึงได้นำรอยเท้าที่หมาย่ำมาประดิษฐ์เป็นลวดลาย

2.3 ลายนาค ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่านาคเป็นเจ้าแห่งงูทั้งหลาย เป็นผู้กำเนิดฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ลายนี้จะมีแต่ผู้สูงอายุที่ทำได้ เพราะผู้สูงอายุจะได้รับการเคารพยำเกรงของคนทั่วไป

2.4 ลายแมงมุม เป็นลายที่เกิดจากการเล่าถึงคุณงามความดีมีน้ำใจและระลึกถึงบุญคุณที่แมงมุมได้ช่วยเหลือไว้โดยชายผู้หนึ่งได้ถูกเสือไล่จนหนีเข้าไปในถ้ำ แมงมุมเกิดความสงสารจึงชักใยปิดปากถ้ำช่วยเหลือให้รอดพ้นจากเสือได้ ชายคนนั้นกลับมาบ้านได้เล่าให้เมียฟัง เมียจึงคิดลวดลายทอเป็นลายแมงมุม

2.5 ลายผีเสื้อ เป็นลวดลายโบราณที่หมายถึง บรรพบุรุษ หรือหมายถึง เสือเมืองหรือเถาน ที่คอยช่วยคุ้มครองดูแลทุกข์สุข ช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นจากภัยความเดือดร้อน ลายนี้นิยมทำเพื่อมอบให้กับญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ

2.6 ลายตัวลิง ลายเกิดจากการเล่าว่าการระลึกถึงลูกๆ จากหญิงหม้ายซึ่งมีฐานะยากจนไม่มีข้าวให้ลูกๆ กิน ลูกๆ จึงหนีเข้าไปกลายเป็นลิงซึ่งมีผลไม้ในป่าเป็นอาหาร จึงไม่กลับมาหาแม่อีก นางจึงเกิดความคิดที่จะทอผ้าเป็นรูปลิงเมื่อยามคิดถึงลูก

2.7 ลายม้า ในอดีตม้าเป็นพาหนะเดินทางขนส่งสัมภาระ ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่าม้าวิ่งหือ หมายถึง ความเร็ว ความอดุสาหพยายาม ความแข็งแกร่ง ความกล้าหาญ จึงได้ใช้ลวดลายม้าเพื่อยกย่องและทดแทนบุญคุณ

2.8 ลายแมงป่อง แมงป่องเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก แต่มีพิษเวลาต่อยทำให้เจ็บปวดมาก ชาวไทยทรงดำประดิษฐ์ลายนี้เพื่อใช้ในการข่มขวัญศัตรู และด้วยลักษณะของลายที่มีความละเอียดมาก จึงถูกนำมาเป็นลายต้นแบบบนผ้าซิดของชาวไทยทรงดำจำนวนมาก

2.9 ลายปลา เป็นลายที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความกล้าใจในการฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายจนไปถึงจุดหมายปลายทางได้สำเร็จ เนื่องจากในอดีตมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับปลาที่ว่ายน้ำทวนกระแสน้ำเพื่อกระโดดข้ามแก่งหินที่ขวางกั้นอยู่ในแม่น้ำดำ ด้วยความยากลำบากเพื่อไปวางไข่ที่ต้นน้ำ จึงมีคติสอนใจว่า “คนจนมีสิทธิรวยได้” ถ้ามีความมุ่งมั่นและความพยายามเหมือนปลาที่ฟันฝ่าอุปสรรคได้

2.10 ลายช้าง ช้างเป็นสัตว์บกที่มีขนาดใหญ่ ชาวไทยทรงดำเชื่อว่า ช้างเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ แสดงถึงความยิ่งใหญ่ ความเจริญรุ่งเรืองและช้างเป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาด้วย

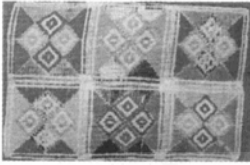
2.11 ลายสิงโต สิงโตเป็นสัตว์ป่าที่มักพบเห็นบ่อยๆ ในการทำหน้าที่เป็นยามเฝ้ารักษาการอยู่ในสถานที่ต่างๆ ไว้ป้องกันสิ่งชั่วร้าย ชาวไทยทรงดำจึงนำลายสิงโตมาผลิตบนผืนผ้า แสดงถึง อำนาจ ศักดิ์ศรี กล้าหาญ อดทน และแข็งแกร่ง นิยมทำขึ้นเพื่อมอบให้กับผู้อาวุโส

2.12 ลายงูเหลือม ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อเกี่ยวกับงูมาก ถ้านำงูมาทำเป็นลายของผ้าซิดต้องดูความเหมาะสม ทำไปถวายพระสงฆ์ได้ แต่จะไม่ทำให้กับหญิงสาว เนื่องจากงูมักเลื้อยชดไปชดมา เป็นการเปรียบเทียบและสั่งสอนผู้หญิงไม่ให้ประพฤติปฏิบัติเหมือนกับงู แต่ลายงูเหลือมสามารถมอบให้กับหญิงที่แต่งงานแล้วได้ เพราะหญิงที่แต่งงานแล้วสามารถเผชิญกับอุปสรรคและแก้ปัญหาได้ นับว่าเป็นคนมีชีวิตที่สมบูรณ์แล้ว

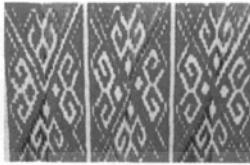
2.13 ลายกบ เนื่องจากชาวไทยทรงดำทำนาเป็นอาชีพหลักจึงใกล้ชิดกับกบ เชื่อกันว่า เสียงร้องของกบเป็นการขอฝนและอวยพรให้ข้าวได้ผล และยังเป็นสัญลักษณ์ของการเกิด การเริ่มต้นใหม่ ลายกบปรากฏบนผ้าขาวม้าซึ่งเจ้าสาวต้องเตรียมไว้เป็นของขวัญให้กับญาติฝ่ายชายในวันแต่งงาน

2.14 ลายหน้าเสือ มีเรื่องเล่าว่าในหมู่บ้านเกิดการแห้งแล้งขาดน้ำทำการเกษตร ทำให้ชาวบ้านต้องเดินทางไปถ้ำมถนจนถึงบนฟ้า เมื่อถึงประตูทางเข้าถ้ำมีกลองแขวนอยู่หน้าทางเข้าชาวบ้านจึงตีกลอง ถ้ำมถนร้องถามว่าใครแล้วสั่งให้เสือซึ่งยืนเป็นยามเฝ้าหน้าประตูออกมาดู แต่เสือไม่ทำอันตรายเพราะคนร้องขอ บอกว่าช่วยพุดกับถ้ำมถนให้น้ำให้กับหมู่บ้านของตน เพราะเกิดความแห้งแล้ง ชาวไทยทรงดำจึงถือว่าเสือเป็นวิญญาณผู้พิทักษ์ แห่งการเกษตรโดยใช้ภาพเสือเป็นเครื่องหมายของฤดูกาลเก็บเกี่ยว จึงทอผ้าเป็นรูปหน้าเสือเพื่อเป็นการระลึกถึงน้ำใจและความดีของเสือ

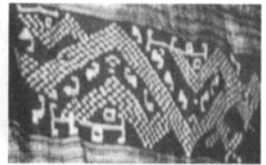
2.15 ลายปู ชาวไทยทรงดำนำลายปูมาประดิษฐ์เป็นลายลงบนผ้า ไว้เป็นอุทาหรณ์ เพื่อเตือนสติคิดให้รอบคอบเสียก่อนจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป ดังเช่นชายที่ฆ่าปูโดยลืมไปว่าตัวเองผูกเคียวไว้กับปลายอีกข้างหนึ่งบนคานหอบข้าวที่นำไปกระแทกปู เคียวจึงตัดคอของชายคนนั้นขาด และลักษณะของตัวปูที่เดินเร็ววิ่งเร็วแสดงถึงความคล่องแคล่ว จึงทำเพื่อมอบให้แก่ผู้บ่าวสาวในงานวันแต่งงานเชื่อว่าทำมาหากินได้สำเร็จรวดเร็ว

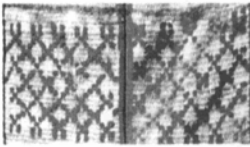
ลายตานกแก้ว

ลายหมาป่า

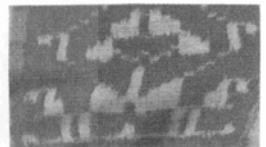
ลายนาค

ลายแมงมุม

ลายผีเสื้อ

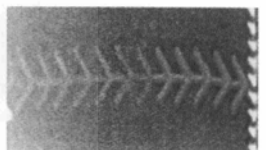
ลายตัวลิง

ลายแมงป่อง

ลายม้า

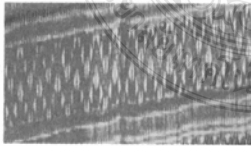
ลายปลา

ลายช้าง

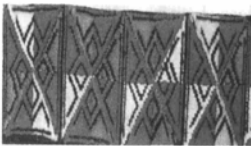
ลายสิงโต

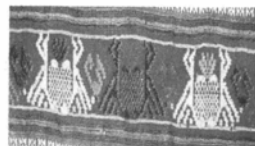
ลายงูเห่า

ลายกบ

ลายหน้าเสือ

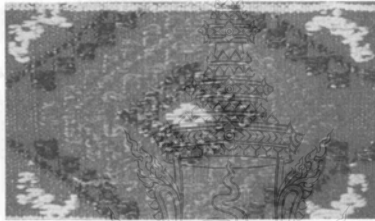
ลายปู

ภาพที่ 3 ลายสัตว์

ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 37-43

3. ลายเครื่องมือเครื่องใช้ รูปแบบลายผ้าที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของผู้หญิง ส่วนมากเป็นลายที่พบเห็นโดยทั่วไปยกเว้นข้าวของเครื่องใช้ที่ทำจากไม้แต่มีลวดลายที่สื่อถึงความหมายได้จึงเกิดรูปแบบเป็นลายผ้า 1 ลาย คือ

3.1 ลายข้าวหลามตัด ชาวไทยทรงดำเชื่อว่าลายข้าวหลามตัด คือ ชั้นหมากและเขียนหมาก ซึ่งมีลักษณะคล้ายชั้นหรือพานสำหรับใช้ใส่สิ่งของเพื่อเสนอไหว้ผีเรือน และประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น การแต่งงาน การต้อนรับแขก

ภาพที่ 4 ลายเครื่องมือเครื่องใช้ (ลายข้าวหลามตัด)
ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 44

4. ลายของสถานที่และสิ่งของ ชาวไทยทรงดำในประเทศไทยมีความผูกพันกับพุทธศาสนาเป็นอย่างมากผสมผสานกับการนับถือผีจึงคิดประดิษฐ์ลวดลายของสถานที่ และสิ่งของลงบนผืนผ้าจำนวน 4 ลาย ตามความเชื่อ ดังนี้

4.1 ลายหอปราสาท ปราสาทเป็นที่อาศัยของพระเจ้าแผ่นดิน พระ และขุนนาง (เพี้ย) เทียบเท่ากับชนชั้นผู้ตัวของชาวไทยทรงดำ ซึ่งเป็นผู้มีศักดิ์นาสูงกว่าชาวบ้านทั่วไป ดังนั้นชาวบ้านทอผ้าไปถวายพระหรือมอบให้ผู้อาวุโส ซึ่งเป็นชนชั้นผู้ตัวต้องทอลายหอปราสาท ลายนี้ทอในผ้าชิ้นตาหมี ผ้าชั้นลาว และผ้าสไบ

4.2 ลายโบสถ์ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะการสร้างวัดต้องสร้างโบสถ์เป็นแห่งแรกและเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปที่เป็นองค์พระประธานของวัด ใครสามารถทำผ้าชิ้นตาหมี ผ้าชั้นลาวหรือผ้าเช็ดหน้า และผ้าสไบลายนี้ได้ จะได้บุญกุศล ตายไปจะได้ขึ้นสวรรค์ ลายนี้ส่วนมากจะเก็บไว้เป็นมรดกและถวายพระในกิจกรรมของสงฆ์

4.3 ลายธรรมาสน์ ธรรมาสน์เป็นที่แสดงธรรมของพระสงฆ์ การทำผ้าขึ้นตาหมีจะทำสวมใส่สำหรับงานบุญเท่านั้น สมัยก่อนจะไม่มีดรวมกับลายอื่น โดยมากจะใช้ลายเดี่ยวตลอดผืนหรือตลอดแถว 5.4 ลายใบเสมา ใบเสมาเป็นใบปักเขตของสงฆ์หรือของวัดให้มีขอบเขตเป็นสัดส่วน ทั้งนี้เป็นความเชื่อของคนสมัยก่อนที่ทำบุญเพื่อชาติหน้า

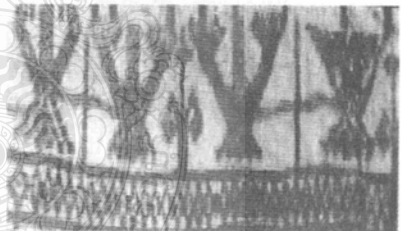
ลายหอปราสาท

ลายใบเสมา

ลายธรรมาสน์

ลายใบเสมา

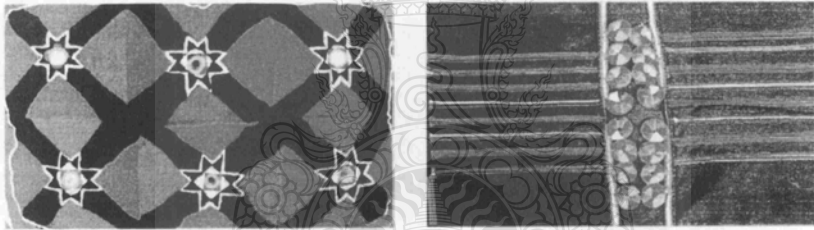
ภาพที่ 5 ลายของสถานที่และสิ่งของ
ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 44

5. ลายเบ็ดเตล็ด ลายที่ประดิษฐ์ลงบนผืนผ้าของชาวไทยทรงดำ เป็นลายเบ็ดเตล็ดลายเกี่ยวกับธรรมชาติบนท้องฟ้ามี 2 ลาย คือ

5.1 ลายดาวลอย ชาวไทยทรงดำเชื่อกันว่า ดาวเป็นสิ่งที่อยู่บนฟ้าให้แสงสว่าง นำความเจริญ ความก้าวหน้า และความเฉลียวฉลาดมาสู่ผู้คน ได้ลายดาวลอยที่ปรากฏบนผืนผ้า เชื่อว่าดวงดาวบนท้องฟ้าดาวแต่ละดวงเป็นตัวกำหนดความเชื่อ หมายถึง ความมีโชคลาภ ความอุดมสมบูรณ์ ความหมายที่เป็นสิริมงคลทั้งสิ้น

5.2 ลายสายรุ้ง ชาวไทยทรงดำเชื่อว่า สายรุ้งคือบันไดที่ถนส่งมนุษย์ลงมาเกิด และคอยรับผู้เสียชีวิตขึ้นไปอยู่กับถน สายรุ้งที่ปรากฏบนผ้าและเครื่องนุ่งห่ม จึงมีเฉพาะผ้าเปียวหรือผ้าพันศีรษะเท่านั้น เชื่อว่าสายรุ้งเป็นของสูงเป็นทางเดินของถน

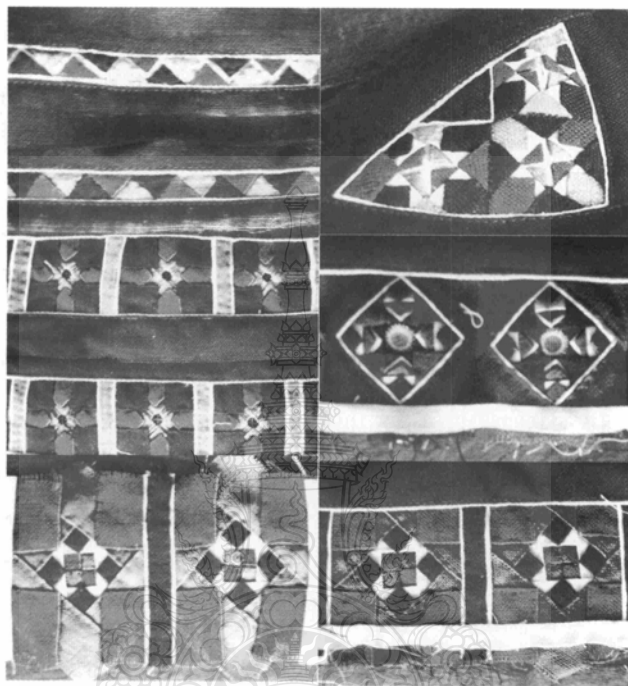
ลายดาวลอย

ลายสายรุ้ง

ภาพที่ 6 ลายเบ็ดเตล็ด

ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 44

ลายปัจจุบัน ลวดลายจากการปะผ้า การปักผ้าบนผ้าเปียวโดยใช้ลวดลายเดิมมาผสมผสานให้เกิดลวดลายใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย จึงไม่ได้มีการตั้งชื่อ เพียงแต่รู้ว่า ลายใหม่เกิดจากลายอะไรผสมกับลายอะไรบ้าง เช่น ลายดอกจันทน์ผสมลายขาไก่ เป็นต้น การใช้สีในการทำลวดลายยังยึดการใช้สีเดิมอยู่ แต่บางท้องที่จะใช้สีสมัยใหม่ เช่น สีฟ้า สีชมพู สีม่วง เพื่อให้ขายได้ และเข้ากับยุคสมัย

ภาพที่ 7 ลายปัจจุบัน

ที่มา : สุพรรณ สมไทย และคณะ, 2549 : 44

สีย้อมผ้า

สีย้อมผ้าของชาวไทยทรงดำ มี 7 สี คือ สีดำ สีครามเข้ม สีเหลือง สีส้ม สีเขียว สีแดงหรือสีแดงเลือดหมู และสีขาว ซึ่งแต่ละสีมีวัฒนธรรมความเชื่อดังนี้

1. สีครามเข้มหรือสีดำ เป็นสีหลักของผืนผ้าและการใช้งาน โดยมีความเชื่อว่า เกิดจากการเก็บกตที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนมาเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

2. สีครามเข้มและสีขาวย เป็นลวดลายการวางสีขาวยสลับสีครามเข้มบนผ้าซิ่น โดยสื่อความหมายถึงความเดียดายที่ต้องพลัดพรากจากญาติพี่น้องและบ้านเกิดเมืองนอน ปัจจุบันจะมีสีครามเข้มหรือสีดำและสีฟ้าบนผ้าซิ่นลายแดงโม

3. สีเหลือง เป็นสีที่แทรกอยู่ในลวดลายที่ใช้ตกแต่งผ้าและเครื่องนุ่งห่ม มีความหมายถึง ความสว่างไสว ความเจริญ การเติบโต ความก้าวหน้า ให้ความรู้สึกผ่อนคลายมีชีวิตชีวา

4. สีส้ม เป็นสีที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น จึงนำมาใช้ประดิษฐ์กับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ในเครื่องรางผูกไว้กับผ้าอ้อมเด็ก เพื่อป้องกันภูตผี และใช้เป็นสีประกอบลวดลายบนหน้าหมอนลายปะหรือลายปักเพื่อถวายพระภิกษุ หรือผู้ใหญ่ที่นับถือ

5. สีเขียว เป็นสีของธรรมชาติพันธุ์ไม้ต่างๆ ให้ความรู้สึกผ่อนคลายสดชื่น เยือกเย็น ดูแล้วสบายตาสบายใจ

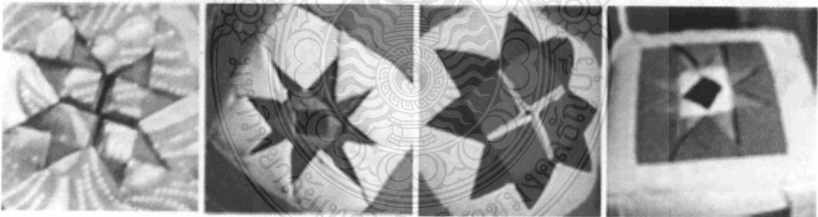
6. สีแดงหรือสีแดงเลือดหมู เป็นสีที่เด่นสะดุดตา ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่า เป็นสีของเลือดเนื้อหรือสิ่งมีชีวิต และสื่อความหมายถึงพวกเผ่าพันธุ์เดียวกัน นอกจากนี้ยังหมายถึงการหยุด การสิ้นสุด การหลุดพ้น เช่น การใช้ผ้าแพรสีแดงปิดหน้าศพ การใช้ผ้าฝ้ายสีแดงปิดโลงศพ หรือสีแดงของธงที่ปักเป็นชั้นบันได เป็นความเชื่อในการส่งผู้ตายไปผืนแผ่นดิน

7. สีขาว เป็นสีที่แสดงถึงความสงบเยือกเย็น ความบริสุทธิ์ สุภาพ และความเบิกบาน ชาวไทยทรงดำมีความเชื่อว่า สีขาว หมายถึง วิญญาณ จึงใช้สีขาวในพิธีไหว้ผี และพิธีงานศพ

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของชาวไทยทรงดำ ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทสิ่งทอและเครื่องจักสาน โดยใช้วัฒนธรรมเดิมที่สืบทอดกันมาพัฒนาลวดลายและรูปแบบให้ทันสมัยเข้ากับภาวะสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจสังคมในยุคปัจจุบัน รูปแบบสิ่งทอ จะผลิตออกมาเป็นเสื้อผ้าที่สื่อถึงวัฒนธรรมเดิม เช่น เสื้อฮี เสื้อ

ก้อม ผ้าจีนลายแตงโม ผ้าเปียว กระเป๋าคาดเอว กระดุม เครื่องประดับ เป็นต้น ส่วนข้าวของเครื่องใช้แต่ละกลุ่มได้พัฒนารูปแบบมากขึ้นเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่แพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น เช่น กระเป๋าใบเล็กใส่ของอเนกประสงค์ กระเป๋าใส่มือถือ ผ้าแขวนตากแต่งบ้าน หมอน ย่อมบาย ลูกช่วง ฯลฯ ส่วนเครื่องจักสาน เช่น กะเหล็บ ขะมุก เป็นต้น

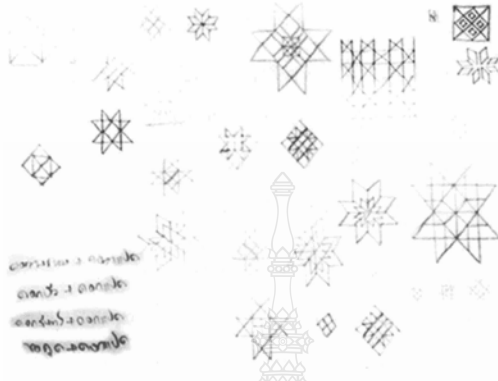
ปัจจุบันลักษณะเฉพาะในด้านหัตถกรรมของชาวไทยทรงดำมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง โดยเน้นที่ลวดลายที่คงความเป็นเอกลักษณ์ไว้เป็นหลัก ส่วนสีสันทที่ใช้ในสินค้าหัตถกรรมผ้าทอชาวไทยทรงดำได้มีการประยุกต์ในด้านสีสันทที่ใช้ในผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมหลากหลายสีมากขึ้นหรือทำตามความต้องการของผู้บริโภค โดยใช้สีที่แตกต่างออกไปจากเดิม หรือทำตามความต้องการของผู้บริโภค แต่ลวดลายที่ใช้ยังคงเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ ซึ่งก็ยังคงถือว่างานที่ออกมานั้นก็ยังเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำอยู่ (ณัฐพล ซอฐานานุศักดิ์, 2554 : 88)

ภาพที่ 8 ผ้าทอชาวไทยทรงดำมีการประยุกต์ในด้านสีสันทที่ใช้
ที่มา : ณัฐพล ซอฐานานุศักดิ์, 2554 : 88

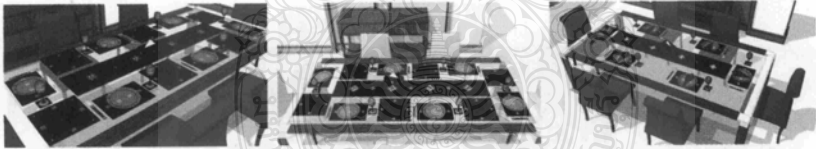
แนวทางการพัฒนาผ้าทอไทยทรงดำสู่ผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์

ในขั้นตอนการพัฒนาผ้าทอไทยทรงดำเชิงพาณิชย์ สามารถทำได้ โดยการออกแบบลวดลายผ้าทอชาวไทยทรงดำและนำมาประยุกต์กับการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยทำการ สรปลวดลายที่ใช้ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 9 ลวดลายไทยทรงดำที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์

และทำภาพจำลองแบบร่าง 3 มิติ จำนวน 3 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 10 แบบร่างผลิตภัณฑ์ ประเภทชุดของใช้บนโต๊ะอาหาร

ลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบที่	ลวดลายที่ใช้	รายละเอียด
 <p>ชุดของใช้บนโต๊ะอาหาร รูปแบบที่ 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ลวดลายดอกแก้ว ลวดลายดอกพรม ลวดลายที่ผสมผสาน ลวดลายขาบัว 	<p>เป็นการใช้ลวดลายที่ผสมผสานระหว่างลวดลายดอกแก้วและลวดลายดอกพรมโดยการย่อ ขยาย และสลับกับลวดลายขาบัว</p>
 <p>ชุดของใช้บนโต๊ะอาหาร รูปแบบที่ 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ลวดลายขาบัว ลวดลายดอกพรม ลวดลายที่ผสมผสาน ลวดลายดอกเต้า ลวดลายที่ผสมผสาน 	<p>เป็นการใช้ลวดลายที่ผสมผสานระหว่างลวดลายขาบัว และลวดลายดอกพรม โดยการย่อลวดลายสลับกับลวดลายดอกพรมที่ผสมผสานกับลวดลายดอกเต้า</p>
 <p>ชุดของใช้บนโต๊ะอาหาร รูปแบบที่ 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ลวดลายดอกพรม ลวดลายดอกแก้ว ลวดลายที่ผสมผสาน ลวดลายขาบัว 	<p>เป็นการใช้ลวดลายที่ผสมผสานระหว่างลวดลายดอกพรม และลวดลายดอกแก้ว โดยการย่อ ขยายลวดลาย ขยายลวดลายสลับกับลายขาบัว (ที่กลับตะแคง)</p>

จากนั้นทำการวางลายบนตัวผลิตภัณฑ์ และทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ จากนั้นทำการคัดเลือกรูปแบบจากการประเมินโดยนักทอเกี่ยวผู้สนใจสินค้า หัตถกรรมผ้าทอชาวไทยทรงดำ

สรุป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเชิงพาณิชย์ มีแนวคิดจากการนำ ลวดลายดอกแก้ว และดอกพรมมาผสมผสานให้เกิดลายใหม่ และตัดทอนลาย ขาบัว โดยใช้วิธีการสลับข้างมาใช้ในการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิด รูปแบบใหม่ แต่ยังคงอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำที่มีความเรียบง่ายทั้งหน้าที่ ใช้งานและความงาม

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล ซอฐานานุศักดิ์. (2554). การพัฒนาผ้าทอสูสีน้าหัตถกรรม ประเภท ของใช้บนโต๊ะอาหาร : กรณีศึกษา ผ้าทอชาวไทยทรงดำ จังหวัด สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2539). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโข่ง. สถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพรรณ สมไทย และคณะ. (2549). การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่ง บ้านโดยแนวคิดจากวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ. มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2532). ศิลปะหัตถกรรมไทย. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ปีศิลปะหัตถกรรมไทย พ.ศ. 2531.
- เสฐียร โกเศศ. (2509). รู้ไว้. สำนักพิมพ์คลังวิทยา : พระนคร.